VI‹MERKINGAR

Alternativir íbú›armøguleikar

Daisy Sloan

Í Føroyum hevur veri› si›venja at keypa grundøki, og sí›an at byggja sær egin hús. Prísurin liggur vanliga oman fyri milliónina og tú skal hava tvær vanligar inntøkur til at gjalda lánini aftur vi›.

Ella tú hevur eydnuna vi› tær at fáa íbú› til leigu hjá privatfólki, um tey yvurhøvur hava hug til at leiga út. Skatturin etur meiri enn meginpartin av leiguinntøkuni og er útleiga ofta meir mø›i enn fø›i.

Her má n‡hugsan til og eru ymiskir møguleikar at tríva í:
- at kommunan byggir íbú›ir at selja
- at privat byggja íbú›ir at selja ella leiga út
- at fagfeløg byggja íbú›ir at leiga út til limir - at inntøkan av privatari útleigan verur skatta ørvísi enn nú

Gingi› ver›ur ofta út frá, at eldri og pensionistar vilja selja síni hús og flyta í minni íbú›i, um tey høvdu møguleikan. Spurningurin er, um ta› nú veruliga er so? Ta› kann hugsast, at nógv eldri høvdu leiga út partar av egnum húsum, um tey ikki blivu skatta› so hart av leiguinntøkuni. Eitt alternativ til at loysa íbú›artrupuleikan kundi veri› at stovna eitt kommunalt ella alment útleigufelag, sum kundi gjørt sáttmálar vi› fólk um at umsiti› og leiga út, hús ella íbú›ir teirra, og samstundis hildi prísinum á rímiligum stø›i. Afturfyri at gjørt ein slíkan sáttmála kundi útleigarin fingi› skattafyrimun av leiguinntøkuni.

Hev›i ta› loyst seg fíggjarliga at leiga út, gjørdu fleiri ta›. So hev›i útbo›i› á íbú›um vaksi›, og leigugjaldi› falli›, til markna›urin fann sína náttúrligu legu. Tórshavnar b‡ur hev›i fingi› eitt bústa›armynstur, sum var í betri samljó› vi› seg sjálvt.

100% Barnaansing – 100% Misvísandi

Anna Dahl-Olsen
Valevni til Tórshavnar b‡rá›

100% barnaansing er ein misvísandi l‡singarherfer› fyri tær familjur, sum ikki fáa børn síni ansa› fyrr enn um tr‡ ár. Upptøkuskipanin, hølistreytirnar og starvsfólkavi›urskiftini mugu tillagast kreppuni í barnaansingini.

Vi› kommunuvali› í 1996 vóru 340 børn á bí›ilista til ansingarpláss. Nú f‡ra ár seinni eru framvegis yvir 340 børn á bí›ilista. Tey sum hava siti› vid ábyrgdini lova aftur hesafer› 100% barnaansing. Men ikki fyrr enn um tr‡ ár. Ein misvísandi l‡singarherfer› fyri tær familjur sum ikki fáa børn síni ansa› fyrr enn í ár 2003.

Í vesturheiminum í dag er ansingarpláss ein fólkarættur. Ta› er ábyrgdarleyst av sosialu nevnd at seta sær sum mál, at ta› skal taka tr‡ ár á›renn vit hava 100% barnaansing, ella plássgaranti til øll.

Vit hava sera skiftandi tí›ir í Føroyum og er ta› tí torført at planleggja framtí›ina innan barnaansingina. Okkara styrki er, at vit skjótt kunnu laga okkum til n‡ggjar umstø›ur. Í løtuni gongur væl búskaparliga, vit fáa møguliga eina oljuvinnu og løgtingi› arbei›ir vid fullveldisætlanum. Hesi vi›urskifti fara at føra til stórar broytingar í okkara kommunu. Eisini innan barnaansingina.

Vøksturin í kommununi hevur ført til eina kreppu á barnaansingarøkinum. Hetta krevur loysnir her og nú, sum ikki bara n‡bygningar kunnu loysa. Uppskotini um fleiri dagrøktarmammur og foreldraansing eru áhugaverdar loysnir, sum kunnu bøta um kreppustø›una í løtuni.

Men hvar liggur trupulleikin og hvussu kann hann loysast? Ta› skulu fólk, pengar og hølir til barnaansing. Pengar er ikki ein beinlei›is for›ing í løtuni. Tad er nóg miki› av pedagogum og hjálparfólki til barnagar›arnar, men ta› eru ov fáar dagrøktarmammur. Hølini mangla, tí hølistreytirnar til barnaansing eru so miki› kravmiklar, at vanlig sethús ikki kunnu brúkast uttan størri umbyggingar.

Tí er ta› sjálv barnaansingarskipanin sum má endursko›ast. Upptøkuskipanin, hølistreytirnar og starvsfólkavi›urskiftini mugu tillagast kreppuni í barnaansingini, samstundis sum arbeitt ver›ur vi› at byggja eina trygga og gó›a ansingarskipan uppá sikt.

Øll foreldur í kommununi skulu hava somu rættindi – eisini tey 700 foreldrini uttan ansingarpláss.

Geva vi› høgru hond og taka aftur vi› vinstru

Bjarti Mohr
Valevni hjá Fólkaflokkinum

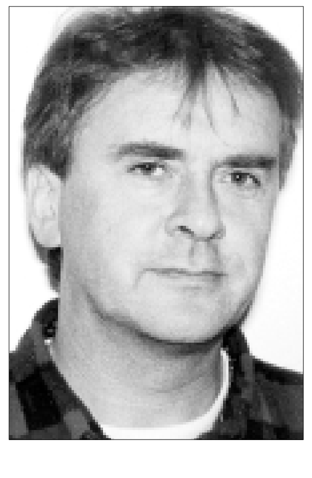

Fíggjarmálast‡ri› bo›a›i herfyri frá at møguliga fara føroyingar at fáa ein ávísan skattalætta. Tíverri fyri føroyska lønmóttakaran og sethúsaeigaran meinti Fíggjarmálast‡ri› naka› anna› vi› hesum.

Ta› sum ver›ur sagt er at vit geva møguliga ein skattalætta vi› høgru hond, men vit taka hetta aftur frá tykkum vi› vinstru hond – so einfalt kann ta› sigast. Tí alt sum er komi› fram higartil bendir á at ætlanin er at leggja eina køvandi skattahond á føroyska lønmóttakaran. Dømi um hetta eru m.a. ætlanin um at minka rentustu›ulin hjá sethúsaeigaranum.

Fyljgurnar fyri føroyskar sethúsaeigarar vera at ta› ver›ur munandi d‡rari at sita í húsum sínum – lat ongan iva vera um ta›. Hetta kemur sum steinur omaná byr›u hjá teimum sum enn sita hart í tí eftir kreppuárini.

Hesi fólk – og tey eru ikki so fá – høvdu annars ein gó›an møguleika at koma burturúr trongstø›uni, nú tí›irnar hava veri› lættari, tá aldurin kemur. Og tey sum eru farin at byggja vera eisini fanga›i í rentufelluni. Ein ma›ur sum arbei›ir á flakavirki forvinnur í uml. 150 túsund um ári›. So ta› sigur seg sjálvt at her er ikki nógv eftir tá i› alt er goldi›.

Fólkaflokkurin hevur hinvegin lagt fram eitt skattauppskot sum skal koma øllum føroyingum til gó›ar. Hugsa um at helvtin av skattinum fer í kommunukassan.

Vit eru fullvísir í, at eitt meira rímiligt skattatr‡st førir til at bæ›i fólk og kommuna fáa størri inntøku og at borgarin fær størri møguleika fyri at spara upp.

Vilt tú hjálpa okkum vi› hesum arbei›i so lat atkvø›u tína til Fólkaflokkin – lista A.

Tórsvøllur

Betur er hjálpandi hond enn spillandi tunga

Jan Christiansen,
B‡rá›slimur fyri Fólkaflokkin

Ta› hoyrdist herfyri, at FSF nú hevur tiki› endaliga avger› um at inniloka húsi› vi› Tórsvøll. Ta› vóru gó› tí›indi at hoyra, at nú bleiv enn eitt stig tiki› í Tórsvallarætlanini.

Ta› hava veri› nógvar destruktivar kreftir, sum hava roynt at spent bein fyri Tórsvølli, men kortini hevur eydnast, eftir stutta tí›, at fáa gjørt eitt rættuligt fótbóltsstadion í Gundadali.

Ein kann altí› finna eitthvørt negativt vi› einum so stórum byggjarí›i, sum Tórsvøllur er. Men tá hugsa› ver›ur um, at fyri bara tveimum árum sí›ani var ein skurslut og ljót grótfløta, har sum okkara landsstadion nú er, má ásannast, at eitt satt bragd er gjørt í Gundadali. Ta› má vera langt sí›ani, fyri ikki at siga onganti›, at so nógv havnafólk hava lagt so nógv ólønt arbei›i› í eitt felags áhugamál, sum gjørt er vi› Tórsvøll. Fleiri hundra› fólk hava strí›st og sveitta fyri at b‡urin kundi fáa ein grasvøll, har altjó›a dystir kunnu ver›a spældir. Hesi arbei›sfólk eiga anna› uppibori›, enn ta› negativu umtalu Tórsvøllur fær av ávísum persónum.

Tórsvøllur er tíbetur blivin ein ver›uleiki og lat okkum standa saman og gle›ast um, at vit nú kunnu fara ni›an í Gundadal at síggja gó›an fótbólt, har landsli›i› strí›ist fyri okkara lítla land. Stutt tí› er gingin, sí›an fyrsti spakin var› settur í jør›ina fyri vallarætlanini, og ivist eg onga løtu í, at um nøkur fá ár ver›ur eisini útsí›an av Tórsvølli vøkur á at líta.

Allir pensionistar

He›in Mortensen
løgtingsma›ur

Eldragjøld
Ta› er sera einfalt at gera útvarp, sjónvarp, olju og streym »ikki MVG skyldug«. Ta› hev›i lætt ómetaligt um hjá teimum, sum bygdu hetta land.

Eg havi sum tingma›ur sett fíggjarmálará›harranum spurning um MVG, sum pensionistar gjalda fyri at hava útvarp, sjónvarp, streym og hita.

Føroyskir pensionistar hava ikki ov nógv at liva fyri. Tann sera avmarka›a pensión, teir fáa frá landinum, røkkur ikki langt.

Ta› er nærmast at 'føje spot til skade' at landi› samstundis tekur pensiónina innaftur ígjøgnum skattin.

Fyri pensionistin ger ta› fullkomiliga ta› sama, um skatturin eitur inntøkuskattur, ella hann eitur meirvir›isgjald, ella okkurt heilt fjór›a.

Sliti› fyri seg
Føroyskir pensionistar vóru ungir í teimum tí›um, tá nærum ongin hev›i rá› til nakran lestur, og fá fingu nakra longri útbúgving. Hóast ta› bygdu tey hetta land, virka›u og rinda›u sín skatt.

Umstø›urnar tá loyvdu ikki privatari pensiónsuppsparing. Yngru ættarli›ini í dag hava fyri stóran part lut í eini pensiónsskipan, sum fer at gera teimum lívi› lættari, tá aldurin kemur.

Men fyri tey eldru í dag eru inntøkurnar sera smáar. Hóast ta› vilja okkara pensionistar fegnir gjalda fyri seg, gjalda útvarp, sjónvarp, olju og el. Tá MVG ver›ur lagt á hesi gjøld, ja tá gerst hús›arhaldi› ov tungt.

MVG man vera lætt at avtaka av hesum vørum og tænastum. Talan er bert um at leggja eina kodu inn í telduskipanina, so vøran til tann pensionera›a kundan ver›ur skrásett sum "ikki MVG skyldug". Hetta er naka›, allar telduskipanir klára.

Til ber at n‡ta sama framfer›arhátt, sum tá talan er um busskort. Eitt einfalt prógv fyri, at vi›komandi er pensionistur, so ver›ur ein annar prísur kravdur av sær sjálvum.

Vi› einum metstórum yvirskoti í landskassanum eiga vit at lata ein skattalætta, sum merkist hjá teimum mest tørvandi.

At lætta um hjá teimum eldru á henda hátt er ikki meir enn sømiligt.

VI‹MERKINGAR

Djórsins merki og løgnar útleggingar

Sonni Jacobsen

Hoyrdi í útvarpinum 11. november, at ein, i› nevnir seg "trúgvandi" skuldi hava rokna seg fram til, at nakrir av fremstu loysingarmonnunum í Føroyum høvdu antin føningardag ella vóru føddir í ári, sum hev›i 6-tøl í, og heldur hesin so, at hetta hevur naka› vi› 666 – djórsins tal í Opinberingini at gera. Høgni Hoydal er føddur í 1966 og var av umrødda »trúgvandi« nevndur sum eitt av dømunum. Høgni Hoydal hevur nú mótmælt hjá bla›num, har hetta stó› í og vil hava or›ini »dey› at vera« og heldur slíka framfer› vera bæ›i óbíbilska og særandi.

Eg vil fegin vi›merkja eitt líti› sindur til hetta. Og eg vil eisini fegin byrja vi› at geva Høgna Hoydal æviga rætt. Hesin sokalla›i »trúgvandi« líkist í mínari ver› meira einum »fanatiskum sambandsmanni« enn nøkrum »trúgvandi«, og so er ta› sagt. Og eg skal royna at grundgeva eitt sindur hví eg haldi so vera.

Djórsins merki
Ta› Jóhannes endurgevur í Opinberingini eru sjónir og tekin um ting og hendingar, sum vi›víkja øllum heiminum og ikki bara lítlu Føroyum. T.d. ver›ur umrødda tekin (666) nevnt sum eitt tekin, i› skal vera brúkt um allan heim. Eitt tekin sum skal hava naka› at gera vi› keyp og sølu. Í gomlum døgum skilti eingin hetta løgna tekin. Eg skal ikki siga, at vit í dag skilja hetta so væl heldur, men í dag vita vit so, at tøl vera brúkt til at selja og keypa vi›. Ikki bara tøl fyri peningaupphæddir, men loynitøl og anna› mang í smb. vi› elektroniskt keyp. Flestu nútí›arbíbliugranskarar eru samdir um, at hetta sonevnda »Djórsins tekin« hjá Jóhannesi kemur at vera brúkt av einum ógudiligum heimsherskara sum standardloynior› – møguliga saman vi› ø›rum tølum – til keyp og sølu. Og hetta ver›ur eisini sett á menniskju, á teirra enni ella hond so ellektronisk tól lætt og nemt kunnu lesa kotuna fyri hetta menniskja og beinan vegin vita hvør vi›komandi er. Bíblian bannar tey menniskju til æviga glatan, i› taka hetta serstaka merki hjá hesum ógudiliga herskaranum upp á seg. Hví bíblian t.d. er so hør› móti júst hesum merkinum er eitt av tingunum hesum vi›víkjandi vit ikki heilt skilja enn, men eingin ivi er um, at tá tí›in er búgvin fara vit at skilja ta› eisini. Nógv kundi veri› lagt afturat sonevnda Djórsins merkinum, men lat hetta vera nokk fyri hesa fer›.

Ni›urstø›a
Tá vit vita nøkulunda hvat hetta merki stendur fyri, so er ta› burtur vi› at fara at kanna, um nú loysingarmenn ella t.d. sambandsmenn eru føddir í 66 ella ikki ella um teir hava naka› vi› 6-tøl at gera í heila tiki›. Og ta› eru væl líka nógvir sambandsmenn føddir í '66 sum loysingarmenn? Hvat vi› teimum sum vóru fødd í 1666? Eru tey øll av "djórinum"?

Slíkt ógrunda› tos og slíkir mystiskar hugsanir eru ikki til naka› uppbyggiligt fyri nakran – tvørtur ímóti – bara til ska›a. Bíblian hevur ongant›i sagt, at vit skulu leita eftir slíkum teknum og hon nevnir tey ongasta›ni. At brúka bíbliuna sum vápn ímóti annarlei›is politiskt hugsandi er eisini bæ›i órættvíst, ódámligt og í seinasta enda – ókristiligt, so ta› vil eg sta›iliga mæla frá.

B‡rá›svali› í Runavík

Trúgvi Joensen
Saltangará

Gó›u veljarar. Tann 21. nov. sleppa vit endiliga aftur at seta ein kross. Og fyri okkum sum ynskja ta› besta fyri kommununa, er ta› sera umrá›andi at velja rætt.

Ta› sum hevur størstan t‡dning er, at teir, sum sleppa inn at st‡ra, ynskja at arbei›a fyri alt fólki›, og ikki bara fyri ávísar partar av kommununi, og ikki bert røkja áhugamál hjá privatum vinnulívi›.

Ein b‡rá›slimur má arbei›a fyri øll. Ta› er: børnini, tey ungu, tey me›alaldrandi, tey gomlu og tey minni mentu. Ta› skal vera javnvág í. Og her tykist mær at undanfarna b‡rá› hevur svíki›. Serliga tá i› hugt ver›ur eftir, hvussu líti› hevur veri› gjørt fyri smábarnafamiljur. Í mun til hvussu nógv hevur veri› gjørt fyri vinnulívi›.

Fyri mær at vísa seg, hevur vinnulívi› veri› ra›fest langt omanfyri trivna›in í kommununi. Sum dømir kann eg nevna, at vegirnir framvi› havnalagnum hava veri› hildnir í besta standi, íme›an ney›ugt hevur veri› at skriva lesarabrøv fyri at fáa ábøtur gjørdar á vegirnar har fólki› b‡r. Og at íme›an ein stórur partur av gøtuljósunum, har fólk búgva, hava veri› sløkt, hevur alt l‡st har vinnulívi› er. Og samstundis sum kommunan ikki hevur unt okkum ljós og vegir, gongubreytir ella svimjihøll, hevur hon savna› nógvar milliónir saman til eina oljuhavn. Her er spinnandi gali›. Ta› síggja tey ungu sum vilja seta búgv, og tí ver›a alt ov fá hús bygd her, í mun til ta› sum ver›ur bygt a›rasta›ni.

Hvat kanst tú sum veljari so gera fyri at bøta um hetta?

Jú, um tú velur fólk inn í kommunust‡ri›, sum ikki hava privat vinnulig áhugamál og sjálvi eiga smá børn, so fert tú nokk at síggja eina broyting til ta› betra. Tí vit menniskju eru solei›is skapt, at vit tíverri gloyma so skjótt. Tí duga so mong fólk, sum ikki longur sjálvi eiga smá børn, ikki at skilja stø›una hjá teimum yngru.

Smábarnafamiljurnar eru framtí›in hjá kommununi. Um tær rímа, doyr kommunan, og so er eingin til at gjalda skatt, so at tey eldru og minni mentu kunnu hava ta› gott á ellisárum.

Or›ataki› sigur at: Betri er bøtandi hond, enn spillandi tunga. Og tí havi eg nú sjálvur lati› meg stilla upp. Ta› er tí at eg sjálvur eri uppvaksin her, og er gó›ur vi› hetta plássi› og sjálvur eisini smá børn.

Gott val!

Republikkin í eygsjón

Tórbjørn Jacobsen
landsst‡risma›ur

Politiska ve›urlagi› hevur veri› i› so óf‡si› hesar seinastu dagarnar, ja, sí›ani hin seinasta samanbrestin ni›ri á Christiansborg. Har i› politiski ríkisovastin í eindarstatinum Danmark var gingin so nær av føroyskum frælsisstrí›smonnum, at hansara innari svínhundur av álvara kom í ljósmála. Hann vir›ir ikki sínar undirsáttar í hjálondunum bá›um. Og hví skuldi hann eisini ta›?

Hvørjar óná›ir kunna føroyskir tjó›skaparmenn gera honum, tá slakur helmingur av hjálandafólkinum eru hansara svornu lakajar, hansara treytaleysu vi›spælarar.

Onkuntí› fara søgugranskarar at finna orsøkina til ta›, sum kundi gjørt enda á hesi samgonguni, i› sum tann fyrsta hev›i ta› a›almál, at í Føroyum skuldu føroyingar rá›a í øllum lutum. Treytaleyst. Vónandi koma teir ikki til ta› úrsliti›, at fáfongdin og forfeingiligheitin hjá tveimum yvirgøddum fólkatingsmonnum, mundi forkomi› øllum. Søgur av hesum kalibrinum, sum hava veri› tættar hesar seinastu dagarnar, kunna ikki vera anna› enn fabrikera›ur óndskapur. Eingin rættskikka›ur skapningur setir tjó›arviljan uppá spæl fyri egnan vinning. Sømiki› av álíti› havi eg á Jóanesi & Óla.

Ta› slætna›i so aftur og samgongan er intakt. Gó›ir politiskir handverkarar løgdu vápnini og krita›u vøllin upp av n‡ggjum. Semja. Uttanfyri vaks svongdin. Lova›a landi› hvarv úr havsbrúnni. Royndin at avrei›a mó›urlandi› til fíggindan, einafer› fyri allar, misey›na›ist. Ikki minst, takka veri› unga og strí›sfúsa formanninum í Tjó›veldisflokkinum.

Óteljandi spurningar munna vera farnir ígjøgnum høvdi› á føroyingininum um hendan seinasta sólarringin. Hev›i nakar slaka›? Og hvør?

Føroyingar valdu republikkina hin 14. september 1946. Ta› er eingin ivingur um ta›. Líka so lítil er ivingurin um, at viljin at fremja hana í verki onganti› er framdur.

Á eini fólkaatkvø›u í apríl mána›i næsta ár (2001) — flaggdagurin átti at veri› upplagdur sum valdagur – skal føroyska fólki› taka stø›u til, um viljin frá 1946 skal fremjast eftir einum nærri ásettum leisti.

Ongin hevur nakrantí› roynt at fjalt tann verulеikan, at avtøkan av ríkisveitingini, í einum høggi, hev›i gjørt naka› av ska›a í føroyska samfelagnum. Ta› er ikki ney›ugt at ver›a búskaparfrø›ingur, fyri at finna útav hesum. Og solei›is kom uppskoti› um skiftistí›ina fram. Alt var› blankt avvíst. Og nú fór ein tann karrá›asti imperialistiski leikurin, í n‡ggjari tí›, fram fyri opnum tjaldi. Í tí sokalla›a sivilisera›a heiminum.

Tá i› eitt hálvt ár er fari› aftur um bak, og føroyingurin hevur valt at fremja viljan frá 1946, tá ver›ur fari› í holt vi› at skipa tjó›ini sína egnu skiftistí›. Vi› m.a. einum búskapargrunni.

Ríkisveitingin minkar lí›andi í eini 6-8 ár. Allar samfelagsfunktiónir, i› eru ney›ugar í eini republikk, ver›a settar á stovn í hesum tí›arskei›i. Og tá i› onki millumverandi er ímillum londini bæ›i, avger fólki› á eini fólkaatkvø›u, at seta n‡smí›a›u grundlógini í gildi. Tá eru Føroyar umsí›ur ein republikk aftur, eftir at hava slongst sum tongul í brimi í næstan túsund ár.

Í fullveldisloysninni, eftir íslendska modellinum, komu vit líti› meiri enn hálva lei›, sjálvt um vit komu á mál. Eftir n‡ggju loysnini koma vit líka skjótt ellari skjótari á mál vi› republikkini, sum er Tjó›veldisfloksins hjartamál, meiri enn naka› annа›.

Fegnist um hesa loysnina, tí satt at siga skilti eg onganti› hesa ø›ina eftir at vera framhaldandi undir donskum kongsvaldi, - vi› fullum suvereniteti.

Onkur mátti siti› eftir vi› beiskum ráka undir gómanum. Vónandi hevur hesin mystiski her›urin av ni›agrísum, sum hava gingi› berserkaragongd hesar seinastu dagarnar, eingin nevndur, eingin gloymdur, umsí›ir skilt, at fólkaviljin í Føroyum er sólarklárur, at her skula vit rá›a, og bara vit.

Republikkin er í eygsjón!